

Espiras innspill til Lesekommisjonen

Espira driver 107 barnehager over hele landet og møter daglig nærmere ti tusen barn i deres første møter med bøker, fortellinger og litteraturopplevelser. Gjennom dette arbeidet erfarer vi at leselyst skapes i samspill mellom barn, foreldre og barnehagen.

For de fleste familier er barnehagen den viktigste samarbeidsparten utenfor hjemmet i barnas første, og kanskje viktigste, leveår. Derfor har barnehagen en unik mulighet til å bidra til leseglede og skape gode lesevaner før skolestart. Skal Norge lykkes med å styrke leselysten i befolkningen, må innsatsen starte tidlig og bygge på et tett samarbeid mellom hjem og barnehage.

Vi mener derfor at Lesekommisjonen bør anbefale en nasjonal satsing på barnehagebibliotek. Skal flere barn utvikle leseglede og gode lesevaner, må bøker være lett tilgjengelige der barna er hver dag. Barnehagebibliotek er et konkret og virkningsfullt tiltak som både gir barn tilgang til litteratur og styrker samarbeidet mellom hjem og barnehage om lesing.

Gjennom arbeidet med *Spirebibliotek*ⁱ i Espiras barnehager har vi gjennom flere år erfart at tilgang til et rikt og variert utvalg bøker i barnehagen, kombinert med utlån til hjemmene, skaper engasjement for lesing både hos barna og familiene deres. Når barn tar med seg bøker hjem fra barnehagebiblioteket, får foreldrene en enkel og konkret anledning til å lese sammen med barna. Samtidig får ansatte mulighet til å anbefale bøker ut fra barnas behov, interesser og erfaringer. Slik bygges det broer mellom leseopplevelsene i barnehagen og leseopplevelsene hjemme.

Våre erfaringer viser at denne typen samarbeid kan ha særlig stor betydning for barn som har få leseerfaringer hjemmefra. Ikke alle familier har samme tilgang til bøker eller de samme forutsetningene for å etablere gode lesevaner. Barnehagen kan bidra til å redusere slike forskjeller ved å gjøre litteratur tilgjengelig for alle og ved å støtte foreldre i å introdusere bøker, fortellinger og lesing i hverdagen. For flerspråklige barn kan samtaler rundt bildebøker på ulike språk bidra til dypere og bedre språkforståelse. Erfaringene våre tyder på at barnehagen kan være en viktig arena for både å styrke foreldres involvering i barns lesing og å utjevne forskjeller i barns tilgang til litteraturopplevelser.

For å lykkes er det behov for en nasjonal satsing på barnehagebibliotek, på linje med den oppmerksomheten skolebibliotek får. Samarbeid med folkebibliotek er verdifullt, men kan på ingen måte erstatte egne bibliotek i barnehagene. Mange barnehager har lang vei til nærmeste bibliotek, og bibliotekbesøk er ofte blant aktivitetene som må vike når hverdagen blir presset, noe den ofte gjør. Når bøkene er tilgjengelige der barna faktisk er

i hverdagen, blir litteraturen en naturlig del av lek, samtaler og utforskning. Våre barnehageansatte forteller at de leser mer i barnehagetiden når de har tilgang til et godt og variert utvalg bøker, både fordi de planlegger lesing oftere og fordi barna etterspør bøker og boklesing i større grad.

Samtidig opplever vi et stort engasjement blant ansatte for å utvikle bibliotekene til inspirerende lese miljøer. Bøker presenteres tematisk, nye titler løftes fram, og ansatte utvikler figurer, miljøer og scener som forsterker og levendegjør bøkernes innhold. I Spirebibliotekene er vi opptatt av at litteraturen plasseres i barnehøyde, og at det skapes innbydende lese kroer som inviterer barn til gode lese tunder. Slik blir barnehagebiblioteket en levende del av barnehagens pedagogiske miljø, og ikke bare en bokhylle hvor bøker oppbevares. Dette er opplevelser som er vanskelige å oppnå gjennom sporadiske bibliotekbesøk alene. Et eget barnehagebibliotek gjør det også mulig for barn å vende tilbake til de samme fortellingene igjen og igjen, finne fram favorittene sine og utvikle varige relasjoner til litteraturen.

Barnehagebibliotek er altså en viktig ressurs, både i barnehagen og i samarbeidet med familiene. Når ansatte kjenner barnas interesser og anbefaler bøker som kan lånes med hjem, styrkes sammenhengen mellom barnehagen og familiene. Slik kan barnehagebibliotek bidra til å skape lese lyst og lese glede både i barnehagen og hjemme, og styrke foreldrenes mulighet til å være aktive deltakere i barnas første møter med litteraturen.

Våre anbefalinger til Lesekommisjonen

For å styrke lese lyst anbefaler vi at Lesekommisjonen:

- gir barnehagen en tydeligere plass enn det som har vært tilfelle i Leselyststrategien
- anbefaler en nasjonal satsing på barnehagebibliotek, på linje med satsingen på skolebibliotek
- løfter fram barnehagebibliotek som et virkemiddel for å styrke barnehageansattes litteraturformidling og lesing med barna
- løfter fram barnehagebibliotek som et virkemiddel for å styrke samarbeidet mellom hjem og barnehage om lesing og lese lyst
- anerkjenner utlån av bøker til hjemmene som et viktig tiltak for å redusere sosiale forskjeller i barns tilgang til litteratur

Skal flere barn bli glade og gode lesere, må innsatsen starte der lese gleden ofte begynner, nemlig i barnehagen!

ⁱ Pr. 28.08.26 har Espira 77 barnehager med egne Spirebibliotek